ETICKÁ KOMISE PF JU · NÁVOD PRO ŽADATELE · platné od 1. 11. 2026

10 nejčastějších chyb v žádostech

a jak se jim vyhnout dřív, než se žádost vrátí. Vychází z interního rozboru 44 evidenčních čísel (přibližně 38 projektů) projednávaných EK PF JU v letech 2024–2026. U přibližně 60 % případů doložených zápisem bylo potřeba druhé čtení – nejčastěji kvůli nejasnému popisu dat a souhlasů, nesouladu dokumentů nebo neúplným podkladům, tedy kvůli položkám na této stránce.

1	**Žádost a informovaný souhlas si odporují** *Jeden z nejčastějších důvodů vrácení. Vzniká, když se souhlas kopíruje ze staršího projektu.* ✗ **Špatně:** v žádosti „fotografie nebudou pořizovány“, v souhlasu „fotografie budou po roce smazány“; jména se objeví až v GDPR části souhlasu. ✓ **Správně:** jeden zdroj pravdy je datová mapa. Před odesláním porovnejte kategorie údajů, doby uchování a okruh osob s přístupem v žádosti, mapě i souhlasu.
2	**Nikdo neví, kde budou podepsané souhlasy a kdo za ně odpovídá** *Vůbec nejčastější připomínka komise – u více než poloviny žádostí.* ✗ **Špatně:** „data budou uchována po nezbytně dlouhou dobu“; „souhlasy budou archivovány“. ✓ **Správně:** „Podepsané souhlasy: uzamčená skříň KPSY, přístup hlavní řešitel; 2 roky po ukončení projektu (do MM/RRRR), nejméně však po dobu uchování pseudonymizovaných či identifikovatelných dat; poté nevratná skartace.“ Souhlasy vždy odděleně od dat.
3	**„Anonymní“ data, která anonymní nejsou** *Anonymní = nikdo z týmu nemá reálnou cestu ke konkrétní osobě. Pokud existuje klíč, jde o pseudonymizaci.* ✗ **Špatně:** kód z iniciál a data narození; „anonymní“ test, který žák podepíše; číslo soutěžícího; studentské číslo; listy vlastních žáků, které výzkumník pozná podle rukopisu. ✓ **Správně:** napište, že jde o pseudonymizovaná data, kdo drží klíč a kdy bude zničen. Chcete skutečnou anonymitu? Požádejte učitele nebo školu, aby data nevratně anonymizovali před předáním výzkumnému týmu.
4	**Identifikátory sbírané „pro jistotu“** *Každý údaj, který umožňuje určit osobu, musí mít v žádosti důvod.* ✗ **Špatně:** jméno, datum a místo narození a adresa dětí kvůli dotazníku o pohybové aktivitě. ✓ **Správně:** co nepotřebujete, nesbírejte. Jméno do dotazníku neuvádějte, není-li pro design výzkumu skutečně nezbytné a jeho použití odůvodněné. U dětí zpravidla stačí ročník a pohlaví.
5	**Pasivní souhlas rodičů** *Komise odmítla jako precedent. Mlčení není souhlas.* ✗ **Špatně:** „odesláním dotazníku potvrzujete, že máte souhlas rodičů“; leták do žákovské knížky bez návratky. ✓ **Správně:** aktivní podpis, elektronické zaškrtnutí nebo výslovná kladná odpověď škole – a k tomu souhlas dítěte přiměřený věku. U vymezené plánované aktivity v běžné výuce může EK předem připustit pouhé informování rodičů bez individuálního souhlasu; to není pasivní souhlas, ale zvláštní režim, který musí EK výslovně povolit a v němž se známý nesouhlas rodiče nebo žáka respektuje. Ne u vlastního výzkumu k závěrečné práci (R 655).
6	**Souhlas napsaný pro kolegy, ne pro účastníky** *Účastník musí rozumět, k čemu dává souhlas. Odborný jazyk to znemožňuje.* ✗ **Špatně:** „prevalence“, „semi-projektivní technika“, „operacionalizovaná metodologie“; jeden hustý odstavec na celou stranu. ✓ **Správně:** krátké věty a pevná struktura: co, proč, jak dlouho, rizika, co s daty, práva, kontakt. Jasně popište možnost ukončit účast a do kdy lze požádat o odstranění dat – po nevratné anonymizaci už konkrétní záznam nelze dohledat. Použijte vzor z webu EK; údaje JU jsou v něm předvyplněné.
7	**Nahrávky a fotografie bez zdůvodnění** *Nahrávka hlasu, video nebo fotografie identifikovatelného účastníka jsou osobní údaje – i když je „nebudete zveřejňovat“.* ✗ **Špatně:** „průběh bude nahráván“ a nic dalšího; videa z domácností dětí zasílaná přes WhatsApp. ✓ **Správně:** proč je záznam nezbytný, co přesně zachytí, kde bude uložen, kdo k němu má přístup a kdy bude smazán. Přenos pouze zabezpečenou cestou v souladu s pravidly JU a případnými pravidly spolupracující instituce.
8	**„Do vyčerpání“ bez hranic** *U významnější fyzické nebo zdravotní zátěže nestačí obecné ujištění; je potřeba konkrétní protokol.* ✗ **Špatně:** „účastník cvičí do subjektivního vyčerpání“; „dohled zajistí výzkumník“. ✓ **Správně:** vstupní screening a kontraindikace, objektivní stop-kritéria, kvalifikovaný dohled fyzicky přítomný, první pomoc. Externí odborné stanovisko se u významnější zátěže zpravidla vyžaduje; je-li vyžadováno, musí být předloženo před hlasováním. Lidský biologický materiál spadá podle R 253 do působnosti EK PřF JU.

9	**Žádost podaná až po sběru dat** *Přibližně každá sedmá žádost přišla, až když redakce chtěla stanovisko. EK nemůže výzkum zpětně schválit.* ✗ **Špatně:** článek přijat, data dva roky stará, souhlasy jen ústní – „prosíme o schválení“. ✓ **Správně:** pokud očekáváte, že vydavatel bude požadovat etické schválení, žádejte před sběrem. U starých dat popište zvlášť, co už proběhlo a co teprve plánujete – EK vydá vyjádření, nikoli schválení.
10	**Neúplná nebo neupravená žádost** *Neúplnou nebo zjevně neposouditelnou žádost může Oddělení vědy po dohodě s předsedou vrátit bez věcného projednání – ztratíte týdny.* ✗ **Špatně:** chybí souhlas pro jednu skupinu (rozhovory s učiteli); tři „hlavní řešitelé“; prázdný blok, ke kterému vede v rozcestníku odpověď ANO; komentáře a sledované změny v dokumentu; pasáž z jiného projektu; chybí vyjádření vedoucího práce u práce Bc./Mgr. ✓ **Správně:** jeden hlavní řešitel, souhlas pro každou skupinu i fázi, vyplněné bloky podle rozcestníku, čistý dokument, vyjádření vedoucího práce u žádosti studenta Bc./Mgr. programu. Projděte kontrolní seznam v Pravidlech (kap. 9).

Co se s žádostí děje po odeslání

1 Oddělení vědy	2 Dva zpravodajové	3 Jeden seznam připomínek	4 Hlasování EK	5 Výsledek
kontrola úplnosti – neúplná žádost se vrací bez projednání	*věcné posouzení*	*konsolidovaný, s lhůtou na zapracování*	*o návrhu zpravodajů*	*souhlas · nesouhlas · vyjádření k realizovanému výzkumu · sdělení, že posouzení není potřebné / věc není v působnosti EK*

Zbývá-li jen drobnost, komise vás schválí s tím, že ji doplníte – po zaslání opravy dostanete běžné stanovisko bez nového kola. Pokud podklady ve lhůtě nedoplníte, může být posuzování ukončeno; žádost lze podat znovu. Podstatnou změnu schváleného projektu předložte předem jako upravenou žádost pod původním evidenčním číslem; prodloužení bez dalších změn jen krátkou žádostí, část P.

Krátká nebo úplná žádost?

Krátká žádost stačí, pokud odpovíte NE na všech šest otázek: nezletilí · zvláště zranitelné osoby · osobní/kódované údaje · nahrávky · zátěž nebo riziko vyšší než při běžných činnostech, zásah nad rámec běžné výuky či činností, klamání či neúplné informování · existující data, která nejsou nevratně anonymizovaná, nebo již provedený výzkum. Typicky anonymní dotazník dospělým. Podepsaný souhlas je i tady identifikovatelný dokument – uveďte, kde bude.

Krátkou žádostí lze podat i: 1a anonymní pracovní list zadaný učitelem v běžné výuce (jen v režimu, který musí EK předem výslovně připustit) · **1b** anonymní dotazník nebo úlohu u dětí s aktivním souhlasem rodičů a souhlasem dítěte, bez citlivého tématu a nahrávání · **1c** nevratně anonymizovaná existující data – a to tehdy, vyžaduje-li stanovisko vydavatel nebo partner, nebo o ně požádáte dobrovolně (Pravidla kap. 6) · **P** prodloužení dříve posouzeného projektu bez dalších změn. Část 1a nelze použít u vlastního výzkumu k závěrečné práci (R 655).

Bakalářské a diplomové práce EK neposuzuje automaticky – potřebu uváží student s vedoucím práce a formálně o ní rozhoduje vedoucí katedry při schvalování zadání; o posouzení lze požádat i dobrovolně. Za etiku práce odpovídá student s vedoucím.

Úplná žádost pro všechno ostatní. Rozcestník v části 2 určí, které bloky vyplníte; ostatní necháte prázdné. Srdcem je datová mapa – pět sloupců: co vzniká, kdo má přístup, kde, do kdy, co potom.

Před odesláním – rychlá kontrola

☐ Žádost, datová mapa a souhlas říkají totéž (údaje, doby, přístup).	☐ U podepsaných souhlasů je uvedeno kde, kdo, do kdy a co potom.
☐ Anonymní / pseudonymizované / identifikovatelné – zvoleno správně a odůvodněno.	☐ Každý sbíraný identifikátor má důvod.
☐ U dětí: aktivní souhlas rodiče + souhlas dítěte (nebo režim běžné výuky předem výslovně připuštěný EK).	☐ Souhlas přečte a pochopí laik; má strukturu a větu o odstoupení.

☐ Nahrávky a fotografie: proč, kde, kdo, do kdy.	☐ U zátěže: screening, stop-kritéria, dohled, první pomoc, posudek.
☐ U prospektivní žádosti sběr dat ještě nezačal; u již provedeného výzkumu jsou minulá a plánovaná část jasně odděleny.	☐ Jeden hlavní řešitel, všechny přílohy, čistý dokument, vyjádření vedoucího práce (Bc./Mgr.).

Tři věty, které vám ušetří nejvíc času

1. Pokud očekáváte, že vydavatel bude požadovat etické schválení, žádejte před sběrem dat. Zpětně už jde jen o vyjádření.
2. Chcete-li pracovat s daty žáků, požádejte učitele nebo školu o nevratnou anonymizaci před předáním – výzkumný tým pak nepracuje s identifikovatelnými daty. U plánované aktivity v běžné výuce může EK za stanovených podmínek předem a výslovně připustit informování rodičů bez individuálního souhlasu; bez takového stanoviska je třeba aktivní souhlas rodičů. Neplatí u vlastního výzkumu k závěrečné práci (R 655).
3. Nejste si jistí? Zeptejte se Oddělení vědy PF JU (etickakomise@pf.jcu.cz) ještě před podáním. Konzultace je zdarma, vrácená žádost stojí týdny.

Pravidla EK PF JU pro žadatele · vzory informovaných souhlasů A–G · vzor vyjádření vedoucího práce · krátká a úplná žádost · aktuální lhůty a poplatek: web EK PF JU (www.pf.jcu.cz/cz/veda-a-vyzkum/eticka-komise) · dotazy: etickakomise@pf.jcu.cz